

အကြောင်းအရာအစီရင်ခံစာချုပ်

ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့ ၂၀၁၄

၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီလအပစ်ရပ်စဲရေးအပြီး မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ လူသတ်မိုင်းများ၏အကျိုးသက် ရောက်မှုများနှင့် အခြားသောမိုင်းပြဿနာများ

အောက်တွင်ဖော်ပြထားသောဆိုင်းငံ့ခြင်း(သို့)အသွင်ကူးပြောင်းခြင်းအမည်ရသော KHRG ၏ အစီရင်ခံစာကို မေလ ၁၃ရက်နေ့ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ စာရွက်စာတမ်းများမှာ ၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီလတွင်းမြန်မာအစိုးရနှင့်ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး(KNU)တို့၏ ပဏာမအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှု လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုဖြစ်ပျက်ပုံများနှင့်ဒေသခံတို့၏တုန့်ပြန်ချက်များ ကိုရေးသားပြုစုထားခြင်းဖြစ်သည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော အခန်းကဏ္ဍသည်ဒေသခံတို့၏ပတ်ဝန်းကျင်အတွင်းမိုင်းများတည်ရှိခြင်းနှင့်၎င်းတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုဖော်ပြပြီး ၂၀၁၂ဇန်နဝါရီလမှစ၍လက်နက်ကိုင်တပ်မှမြေမြှုပ်မိုင်းအသစ်များမြှုပ်နှံခြင်း အပေါ်သတင်းရရှိမှုများနည်းပါးလာခြင်း၊ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်(KNLA) နှင့် တပ်မတော်နယ်ခြားစောင့်တပ်(BGF)များ၏အချို့သောနေရာများတွင်မြေမြှုပ်မိုင်း အသစ်များဆက်လက်မြှုပ်နှံထားလျက်ရှိသောသတင်းများကိုလည်းဂရုပြုသတိထားမိပါသည်။ မြှုပ်နှံထားခဲ့ပြီးသောမြေမြှုပ်မိုင်းများနှင့် မြေမြှုပ်မိုင်းအသစ်များသည်ကရင်ခရိုင်ခုနစ်ခုအတွင်းရှိခရိုင်ခြောက်ခုတွင် ဒေသအတွင်းဆက်လက်တည်ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့်ဒေသခံသေကြေပျက်စီးမှုများနှင့်ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုများကြုံတွေ့ရပြီး၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်နှင့်စားဝတ်နေရေးလှုပ်ရှားမှုအတွက်ဒုက္ခပြဿနာများအကြီးအကျယ်ဖြစ်ပွားစေပါသည်။ တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်သားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ မြေမြှုပ်မိုင်းများကိုစတင်ကြိုးပမ်းဖယ်ရှားခဲ့သော်လည်း ၎င်းကြိုးပမ်းမှုများသည်ရှင်လင်းချိန်အတွင်းမတော်တဆမြေမြှုပ်မိုင်းပေါက်ကွဲမှု၊ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအားနည်းမှုနှင့်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကိစ္စရပ်များကြောင့်အချိန်မတန်သေးဘဲအဆုံးခဲ့ကြရပါသည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာသည် တားမြစ်ထားသော မြေမြှုပ်မိုင်းအသစ် အသုံးပြုမှုတွင် ပါဝင်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအား အပြည့်အစုံဖော်ပြထား၍ မြေမြှုပ်မိုင်းထားရှိသောပြဿနာဖြစ်ပေါ်မှုအပေါ်တွင် ရွာသားများမြေမြှုပ်မိုင်းရှင်းလင်းရေးတွင်ပါဝင်ခြင်း၊ မြေမြှုပ်မိုင်းရှင်းလင်းရေးလုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအကူအညီများပံ့ပိုးခြင်းနှင့်မြေမြှုပ်မိုင်းကြောင့်မတော်တဆထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိသောဒုက္ခသည်များအား အခမဲ့ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကိုအကြံပြုရေးသားထားခြင်းဖြစ်သည်။ရွာသားများသည်ဆက်လက်၍ ကာကွယ်မှုနည်းလမ်းများဖန်တီးဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ စစ်သားများမြေမြှုပ်မိုင်းရှင်းလင်းပေးရန်ပန်ကြားခြင်း၊ သီးခြားလုပ်ဆောင်မှုနည်းလမ်းများရွေးချယ်ခြင်းနှင့် စစ်သားများဖြင့်ပူးပေါင်း၍မြေမြှုပ်မိုင်းတည်ရှိရာနေရာများအားအမှတ်အသားပြုခြင်းတို့ကိုလုပ်ဆောင်လျက် ရှိသည်။

(ဆ) လူသတ်မိုင်း နှင့် အခြားသော မိုင်းများ

၂၀၁၂ ခုနှစ်အထိ ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုစာ ကာလတလျှောက် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကရင်ပြည်နယ်ဒေသ (၇) ခု တွင်ပါဝင်လှုပ်ရှားသူ အမျိုးမျိုးကို မှ လူသတ်မိုင်းနှင့် အခြားသောမိုင်းများကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် အသုံးပြုနေကြောင်းကို KHRG အနေဖြင့်မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။တပ်မတော်အနေဖြင့်ရှေ့တန်းစစ်စခန်း များအနီးတစ်ဝိုက်တွင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ(EAG)နှင့်၎င်းတို့အားပံ့ပိုး ကူညီသည် ဟုယူဆ ထားသည့်အရပ်သားများကိုဒုက္ခိတသို့မဟုတ်သေကြေပျက်စီးစေရန်နှင့်ကျေးရွာများမှ အတင်းအဓမ္မ ဖယ်ရှား ခြင်းခံထားရသောလူများ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာ ခြင်းကိုတားဆီး ရန်ရည်ရွယ်၍လူသတ်မိုင်းများကိုထောင် ထား ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။¹ လူအင်အားအရေအတွက်အရ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှလည်း တပ်မတော်နှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေဒေသကို ခြေကုပ်ရယူနိုင်ရန်အတွက် မိုင်းများကို အလွန်အကျွံအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။² ထိုကဲ့သို့ နှစ်ဘက်စလုံးမှ မိုင်းများကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် အထူးသဖြင့် နေရပ်ပျောက်၍နေစရာမရှိသောအရပ်သားများတွင်သေကြေပျက်စီးမှုအများဆုံးဖြစ်ခဲ့ရသည်။အရေ အ တွက် အား ဖြင့် နည်းပါးသော ပြည်တွင်း ဌာနေမဲ့ဒုက္ခသည်များရှိသော ဧရိယာနယ်မြေများ၊ ပုန်းခိုရာနေရာများနှင့် အခြေကျနေထိုင်လျက်ရှိသောကျေးရွာများမှအရပ် သားများကလည်း၎င်းတို့နေထိုင်ရာနေရာကို ကာ ကွယ် စောင့်ရှောက်ရန်၊တပ်မတော်၏ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှုကိုဟန့်တား နိုင်ရန်နှင့်အချိန်မီ ထွက်ပြေး လွတ် မြောက်နိုင်စေရန်ကြိုတင်သတိပေးချက်ရယူသည့်အနေဖြင့်မိုင်းများကိုအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင်ရိက္ခာသို့ လှောင်ရုံ ကို ကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးမြေများတွင် တပ်မတော်၏ ရန်စွယ်အန္တရာယ်မှ ကင်း ဝေးစွာ လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ မိုင်းများကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။³

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် လူသတ်မိုင်းများ ရှိနေခြင်းသည် ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာမြင့်သောအခါတွင် ကိုယ်လက်အင်အားစိုက်မှုများ၊ လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်များ နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ကန့်သတ်မှုများကြောင့် လူသားမျိုးနွယ်စု၏ လုံခြုံမှုကို ခြိမ်းခြောက်လာခဲ့ပါသည်။ ကိုယ်လက်အင်အားစိုက်မှုမှ ကင်းဝေးစေရန် နှင့် အစားအစာနှင့် ဝင်ငွေ ပုံမှန် ရရှိစေရန် ရွာသားများသည် နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် တုံ့ပြန်ချက် များကိုလည်း KHRG မှ လွန်ခဲ့သည့် အနှစ် ၂၀ တောက်လျှောက် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။⁴ အစိုးရသည် လူသားဆန်မှုဆိုင်ရာ ပါဝင်မှုများနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် မည်သို့ပင် တင်းကျပ်စေကာမူ ပြည် တွင်းအဖွဲ့အစည်းများမှမိုင်းအန္တရာယ်ပညာပေးအစီအစဉ် (MRE) များကို နိုင်ငံတကာ မှပါဝင်လှုပ်ရှား သူ များ ၏ ထောက်ပံ့မှုတချို့ နှင့် ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိပါသည်။⁵

¹ တပ်မတော်အင်အားစိုက်မှု မိုင်းထောင်ခြင်းနောက်ခံသမိုင်းကြောင်းနှင့်သာဓကကိုသိရှိလိုပါက *Self-protection under strain: Targeting of civilians and local responses in northern Karen State*, KHRG, August 2010, pp. 32-45 နှင့် *Uncertain Ground: Landmines in eastern Burma*, KHRG, May 2012, pp. 18-21 တွင်ကြည့်ပါ။
² EAGs များမိုင်းထောင်ခြင်းနောက်ခံသမိုင်းကြောင်းနှင့် သာဓကကိုသိရှိလိုပါက *Self-protection under strain: Targeting of civilians and local responses in northern Karen State*, KHRG, August 2010, pp. 37-38 နှင့် *'All the information I've given you, I faced it myself': Rural testimony on abuse in eastern Burma since November 2010*, KHRG, December 2011, pp. 34-37; see also *Uncertain Ground: Landmines in eastern Burma*, KHRG, May 2012, pp. 22-25 တွင် ကြည့်ပါ။
³ အရပ်သားများ မိမိကိုယ်ကိုကာကွယ်ရန်အတွက် မိုင်းများအသုံးပြုခြင်းနောက်ခံသမိုင်းနှင့် သာဓကကိုဖတ်ရှုလိုပါက *Uncertain Ground: Landmines in eastern Burma*, KHRG, May 2012, pp. 81-87 နှင့် *Self-protection under strain: Targeting of civilians and local responses in northern Karen State*, KHRG, August 2010, pp. 90-91 တွင် ကြည့်ပါ။
⁴ ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မိုင်းဧရိယာသတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေခြင်း၊ အန္တရာယ်ကင်းစွာသွားလာနိုင် သော နေ ရာ များသတ်မှတ်ခြင်း၊ အခြားသွားလာနိုင်သောလမ်းကြောင်းများသတ်မှတ်ခြင်း၊ မိုင်းဧရိယာများနှင့် ပက်သက်၍ ၎င်း တို့ကို သ တိ ပေး ခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးရန်အတွက် လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားသူများနှင့် ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အ မှတ် အ သား သတ် မှတ်ခြင်း (သို့) မိုင်းဖယ်ရှားခြင်းများကို သိရှိလိုပါက *Uncertain Ground: Landmines in eastern Burma*, KHRG, May 2012, pp. 30-31 and 42-43 တွင် ကြည့်ပါ။
⁵ ဌာနေမဲ့ ပြည်တွင်း ကရင် ဒုက္ခသည်များ ဆိုင်ရာ ကော်မတီ (CIDKP)သည် Danish Church Aid (DCA) ၏အကူအညီယူ၍ မိုင်းအန္တရာယ် ပညာပေးအစီအစဉ်များဆောင်ရွက်နေစဉ်တွင် KDHW မှလည်း MRE လှုပ်ရှားမှုများကိုတနင်္သာရီတိုင်းတွင်

ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစတင်၍ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အစီအစဉ်ဖြင့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရအကြားတွင် မိုင်းများကို စနစ်တကျရှင်းလင်းနိုင်ရန်အတွက် ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းရေး ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ဗဟိုဌာန Myanmar Peace Centre (MPC) နှင့်အတူ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူသားဆန့်မှု မိုင်းရှင်းလင်းရေး လုပ်ဆောင်သူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံ မိုင်းရှင်းလင်းရေးဌာန (MMAC) ကိုတည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ တည်ထောင်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း မိုင်းရှင်းလင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပြီး လက်ရှိအချိန်ထိ တိုးတက်မှု အနည်းငယ်သာ ရှိထားသည်။^၆ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တပ်မတော်၊ BGF နှင့် EAGs တို့သည် ဒေသအချို့တွင် မိုင်း များ လျော့ကျ သွားစေရန်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများ ရှိခဲ့သည်။^၇ အောက်တွင်ဖော်ပြပါရှိသည့်အတိုင်း အဆိုပါ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များတွင် မိုင်းများကို အန္တရာယ်ကင်းစွာ ဖယ်ရှားနိုင်ရန်လတ်တလောတွင် နည်းပညာပိုင်းကျွမ်းကျင်မှု မရှိသလို အဆိုပါဒေသများတွင် လုံးဝဥသည့် မိုင်းရှင်းလင်းမှုကို အာမခံနိုင်ခြင်း မရှိချေ။

၁၉၉၇ မိုင်း အသုံးပြုမှု တားမြစ်ရေး သဘောတူစာချုပ် (MBT) အရ “ မိုင်းဆိုသည်မှာ မြေပြင် သို့မဟုတ် အခြားသော မျက်နှာပြင်ဧရိယာ၏ အပေါ်၊ အောက် သို့မဟုတ် အနီးတစ်ဝိုက်တွင် ထားရှိပြီး လူတစ်ဦး သို့မဟုတ် ယာဉ်တစ်စီး၏ ထိစပ်မှု သို့မဟုတ် ထိတွေ့မှုရှိခြင်းအားဖြင့် ပေါက်ကွဲစေရန် ပြု လုပ် ဖန်တီးထားသော ခဲယမ်းမီးကျောက် တစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ MBT မှ ‘ လူသတ်မိုင်း ဆိုသည်မှာ တစ်ဦး (သို့) တစ်ဦး ထက်ပိုသော လူများကို မသန်မစွမ်းဖြစ်စေခြင်း၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိစေခြင်း သို့မဟုတ် အ သက်သေ ဆုံးစေခြင်းများဖြစ်ပေါ်စေမည့်လူတစ်ဦး၏ထိစပ်မှု သို့မဟုတ်ထိတွေ့မှုကနေ ပေါက်ကွဲစေရန် ပြုလုပ် ဖန် တီးထားသော မိုင်း” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ထားသည်။^၈ တပ်မ တော် ဘက်က အစိတ်စိတ်အ မြွှာမြွှာ ကွဲ ထွက်သောလက်ပစ်ဗုံးနှင့် ပေါက်ကွဲအားပြင်း လူသတ်မိုင်းများကို^၉ ထုတ်လုပ်တင်သွင်းလာသလို လက်နက်ကိုင် တိုင်း ရင်းသား အဖွဲ့များ (EAG) ဘက်ကလည်း သေစေသော ပေါက်ကွဲရေး ပစ္စည်းများ (VAIEDs)^{၁၀} ကို

ပြုလုပ်မှုများကိုဖော်ပြလိုပါက *Landmine Monitor Report 2009: Toward a Mine-Free World*, International Campaign to Ban Landmines, Myanmar Country Report, pp. 1029 - 1040တွင် ကြည့်ပါ။

^၆ မိုင်းဖယ်ရှားခြင်းအစီအစဉ်ကို *Landmine Monitor Report 2013: Toward a Mine-Free World*, International Campaign to Ban Landmines, Myanmar Country Report, Myanmar Country Profile, last updated October 30th 2013 တွင် ကြည့်ပါ။

^၇ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ဘားအံခရိုင်၌ KNLA တပ်မအမှတ် ၁၀၁ နှင့် BGF တို့သည် ယခင်ငင်းတို့ ထောင်ထားခဲ့သောမိုင်းများကိုရှင်းလင်းဖယ်ရှားရန်အတွက် သဘောတူညီခဲ့ပါသည်။ ထိုဧရိယာအတွင်းရှိရွာသားများမှလည်းဖယ်ရှားပေးရန် အ ဆက်မပြတ်တောင်းဆိုနေကြသည်။ BGF မှစစ်သားတစ်ဦး ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ထောင် ထားသောမိုင်းကို မတော်တဆ မိုင်းစနက်တံ ဖြုတ်မိ၍ ဒဏ်ရာမရခင်အချိန်ထိ မိုင်းပေါင်း ၃၀ နီးပါးကိုဖယ်ရှားခဲ့ပါသည်။ ထိုရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းမှာ ရပ်ဆိုင်းသွားပြီး ဆက် လက်အ ကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမရှိတော့ပါ။ အသေးစိတ်ကို Pa'an Situation Update: T'NayHsah Township, September 2011 to April 2012, KHRG, July 2012တွင် ကြည့်ပါ။ ၂၀၁၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် BGF၊ DKBA နှင့်KNLA တို့ပူးပေါင်း၍ မြိုင်ကြီးငူဒေသတွင် မိုင်း ရှင်း လင်းရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင်မိုင်းပေါင်း ၅၀ ခန့်ရှင်းလင်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အသေးစိတ်ကို Landmine clearance in MyaingGyiNgu nearing completion: Karen groups, Mizzima, August 21st 2013 တွင် ကြည့်ပါ။

^၈ *Mine Ban Treaty*, Article 2 (1). တွင်ကြည့်ပါ။

^၉ တရုတ်အမျိုးအစား၅၉ - stake-mounted fragmentation mineကိုပုံစံတူထုတ်လုပ်ထားသော MM1 နှင့် တရုတ်အမျိုးအစား ၅၈ - blast mine ကိုပုံစံတူထုတ်လုပ်ထားသော MM2၊ Claymore-type directional fragmentation mine နှင့် အမေရိ ကန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံမှ M14 တို့ကိုပုံစံတူထုတ်လုပ်ထားသောမိုင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သောမိုင်းအမျိုးအစားများအကြောင်းကိုထပ်မံသိရှိလိုပါက *Landmine Monitor 2012: Myanmar/Burma Country Profile*, Production, stockpiling and transfer section, updated October 30th 2012 နှင့် *Landmine Monitor 2004*, Production, stockpiling and transfer, International Campaign to Ban Landmines, 2004 တွင် ကြည့်ပါ။

^{၁၀} KNLA နှင့် KNDO တို့သည် VAIEDs ကိုဖန်ပုလင်း၊ သတ္တုပိုက်များသို့ ဗုံးများ၊ သစ်သားတုံးများသို့ ဝါးဆစ်တို့ဖြင့် ထုတ် လုပ် ထားပါသည်။ စက်ရုံများမှထုတ်လုပ်သောမိုင်းများနှင့် မတူပဲကွဲပြားသည်မှာ ထိုအိမ်လုပ် လက်နက်မှာချထားပြီးသည့် အချိန်မှစ၍ ၆ လ ခန့် တွင် အလုပ်မလုပ်တော့ပေ။ သို့သော်လည်းအချိန်ကြာမြင့်စွာတည်ရှိနိုင်သည်။

ကရင်လူ့ အခွင့်အရေးအဖွဲ့

တွင် တွင် ကျယ်ကျယ် အသုံးပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပစ္စည်းများသည် MBT မှ တားမြစ်ထားသော လူ သတ် မိုင်း များ ဖြစ်ပါသည်။¹¹

ထို့ပြင် တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ(EAG) နှစ်ဖက်စလုံးက ကားထောင်မိုင်းများကို အသုံးပြုကြသည်။ ကားထောင်မိုင်းဆိုသည်မှာ "လူနှင့် ယာဉ် တစ်သီးတစ်ခြားစီ ဖြစ်စေရန် မြေကြီး (သို့) အခြားမျက်နှာပြင် အောက်၊ အပေါ် (သို့) အနီးတွင်ထားရှိပြီး ၎င်းအနီး၊ အပေါ်တွင်ဖြစ်စေ ယာဉ်တစ်စီးစီး၏ ထိစပ်မှု သို့မဟုတ် ထိတွေ့မှုရှိခြင်းအားဖြင့် ပေါက်ကွဲစေရန် စနက်တံ¹² ဖြင့် ပြုလုပ်ဖန်တီးထားသော မိုင်း တစ်မျိုး"ဖြစ်ပါသည်။ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ လူသားဆန်မှု ဥပဒေအရ "ယင်းမိုင်းများကို အသုံးပြုသည့်အခါ ၎င်း၏ နောက်ဆက်တွဲ ဖျက်အားပြင်း သက်ရောက်မှုများ အနည်းဆုံး ဖြစ်စေရန် အထူးဂရုပြုရန် လို အပ် သည်"¹³ ဟု ပြဌာန်းထားသော်လည်းမိုင်းအသုံးပြုမှု တားမြစ်ရေး သဘောတူစာချုပ်(MBT) တွင်တော့ ကား ထောင်မိုင်းများကို ထည့်သွင်းထားခြင်း မရှိချေ။

မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိတွင် မိုင်းအသုံးပြုမှု တားမြစ်ရေး သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေး ထိုး မထား သော်လည်း နိုင်ငံတော် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်အဖြစ် သဘောတူစာချုပ်တွင် ပါ ဝင် လက် မှတ်ရေးထိုးရေးကို စဉ်းစားလျက်ရှိကြောင်းကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးက ပြော ကြား သွားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် တပ်မတော်သည် မိုင်းအသုံးပြုမှုကိုရပ်ဆိုင်းပြီးလက်နက်ကိုင် တိုင်းရင်းသား အဖွဲ့ များ(EAG)နှင့် မိုင်းအသုံးပြုမှုကို တားမြစ်သွားမည့် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီမှုကို ရ ယူရန် လုပ်ဆောင် နေ ကြောင်းကို ဝန်ကြီးက ပြောကြားသွားကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။¹⁴

၂၀၁၂ ဇူလိုင်လမှစတင်၍ တပ်မတော်နှင့် လက်နက်ကိုင် တိုင်းရင်းသား အဖွဲ့များ(EAGs) မှ မိုင်း အသစ်များ မြှုပ်နှံခြင်း

၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လမှ စတင်၍ ဒေသနှစ်ခုတွင် တပ်မတော် သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား လက် နက် ကိုင် အဖွဲ့များ (EAGs) မှ မိုင်းများ မြှုပ်နှံချထားကြောင်းကို KHRG က သတင်းရရှိထားသည်။ ထိုဖြစ်ရပ်သည် အ ပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမတိုင်မီအစောတလျင်ပြုလုပ်သော ဆန့်ကျင်ဖက်လုပ်ရပ်တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ခုနှစ်အ တွင်းတပ်မတော်သားများဘက်မှ ပြည်နယ်ခုနစ်ခု အနက် ခြောက်ခု¹⁵ နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ (EAGs) ဘက်မှ ပြည်နယ်လေးခု¹⁶ တွင် မိုင်းအသစ်များကို မြှုပ်နှံထားကြောင်းကို KHRG တွင် မှတ်တမ်း ရရှိထားသည်။

¹¹ MBT သည် လူသတ်မိုင်းများ stake-mounted fragmentation mines နှင့် VAIEDs မိုင်းများအသုံးပြုခြင်းကို တားမြစ်ရန် အခြေခံ၍ သတ်မှတ်ထားသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို အသုံးပြုပါသည်။

¹² စနက်တံဖြုတ်သည့် ကိရိယာဆိုသည်မှာ မိုင်းကို ကာကွယ်ပေးသော ကိရိယာကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းမှ မိုင်းတွင်ဖြစ်စေ၊ မိုင်း အောက် တွင်ဖြစ်စေ မိုင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် သော်လည်းကောင်း၊ ချိတ်ဆက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ပူးတွဲ လျက် သော် လည်း ကောင်း ပါရှိနေပြီး ၎င်းကို ကျွမ်းကျင်မှုမရှိပဲ လက်ဆော့သော အခါတွင် သို့ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့် ဖျက်ဆီးစေရန် အလို့ငှာ ဖြုတ်သော အခါတွင် အ သက်ဝင်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အသေးစိတ်ကြည့်ရှုလိုပါက *Mine Ban Treaty*, Article 2 (1).

¹³ ICRC Customary IHL Database, Rule 81: Restrictions on the Use of Landmines တွင် ကြည့်ပါ။

¹⁴ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဖန့်မီးပင် ၌ အာဆီယံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးကျင်းပနေစဉ် ၁၁ ကြိမ်မြောက် အစိုးရအဖွဲ့များ အစည်းအဝေးတွင် ပြောကြားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ Myanmar seriously considering landmine treaty as part of its state reforms," တွင် ကြည့်ပါ။ Anti-Personnel Mine Ban Convention Implementation Support Unit, July 12th 2012 သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တွင် ကြည့်ပါ။ မြန်မာအစိုးရ၏ မိုင်းအသုံးပြုမှု ရပ်စဲရေး သဘော ထားအ ကျဉ်း ချုပ်ကို အ သေး စိတ် သိရှိလိုပါက Landmine & Cluster Munition Monitor: Myanmar/Burma Country Profile, Mine Ban Policy, updated October 30th 2012 တွင် ကြည့်ပါ။

¹⁵ သထုံ၊ တောင်ငူ၊ မြိတ်-ထားဝယ်၊ ခူးပလာယာ ၊ ဖာပွန် နှင့် ဘားအံ - *Uncertain Ground: Landmines in eastern Burma*, KHRG, May 2012, pp. 18-21 တွင် ကြည့်ပါ။

¹⁶ တောင်ငူ၊ ဖာပွန်၊ ခူးပလာယာ နှင့် ဘားအံ - *Uncertain Ground: Landmines in eastern Burma*, KHRG, May 2012, pp. 22-24 တွင် ကြည့်ပါ။

"KNU နဲ့ အစိုးရကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီပြီးတဲ့နောက်ပိုင်းအချိန်တွေကို ပြန်ကြည့်လိုက်ရင် မိုင်းအသစ်တွေ ထောင်တာမျိုး မရှိဘူးလို့ အသေအချာပြောရဲတယ်။ အရင်တုန်းက မဖယ်ရသေးတဲ့ မိုင်း အဟောင်းတွေပဲ ရှိမယ်"

KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင် ၏ နောက်ဆုံးရ ဒေသတွင်း အခြေအနေတင်ပြချက်။ သံတောင်ကြီးနှင့်ထန်းတပင်မြို့နယ်တောင်ငူခရိုင်၊ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း (ဖေဖော်ဝါရီလမှဇူလိုင်လထိ ၂၀၁၃)¹⁷

၂၀၁၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် KNLA နှင့် ရွာသားများသည် တပ်မတော်၏ ထိုးစစ်ဆင်မှု အန္တရာယ်ကို စိုး ရွံ့ သည့်အတွက် ဖာပွန်ခရိုင် လူသော ကျေးရွာရှိ ဒုက္ခသည်စခန်း အနီးတစ်ဝိုက်တွင် လူသတ်မိုင်းများ မြှုပ် နံ့မှုကို ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်ဟု KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်များက တင်ပြထားသည်။¹⁸ ထို့အတူ ၂၀၁၃ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ဖာပွန်ခရိုင်တွင်လည်း BGF ထောက်ပံ့မှုရှိသည့် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးအဖွဲ့မှ အ ကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ကို ဟန့်တားရန် KNLA မှ လမ်း မ ပေါ်တွင် ကားထောင်မိုင်းတစ်လုံးကို ထောင်ထားခဲ့သည် ဟု KHRG အစီရင်ခံစာတွင် သက်သေ အ ထောက် အထားနှင့်တကွ ဖော်ပြထားသည်။ မကြာသောအချိန်တွင် ထိုမိုင်းပေါက်ကွဲမှုကြောင့် အ ပြစ် မဲ့ ပြည် သူ ၅ ဦး သေဆုံးခဲ့ရသည်။¹⁹ ၂၀၁၂ အတွင်း ဒေသတွင်း BGF နှင့် DKBA စစ်သားများသည် ဘား အံခရိုင် နဘူးမြို့ နယ်တွင်လည်း မိုင်းအသစ်များကို ဆက်လက်ထောင်ထားခဲ့သည်ဟု KHRG ဒေသ ခံအ ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးမှ တင်ပြထားသည်။²⁰

"၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း BGF စစ်သားတွေဘက်က မိုင်းတွေ ထောင်ကြသလို လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ များ ဘက် ကလည်း မိုင်းအသစ်တွေ ဆက်ထောင်နေတုန်းပဲ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့က စော ---- ဟာ -- -- ရွာမှာ မိုင်းတက်နှင်းမိတယ်။ မိုင်းက DKBA တွေ ထောင်ထားတဲ့ မိုင်းအသစ်ပါပဲ"

KHRG သုတေသီ၏ နောက်ဆုံးအခြေအနေပေါ် ရေး သား ချက်နဘူးမြို့နယ်၊ဘားအံခရိုင်၊ကရင်ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်း (၂၀၁၂ ဇွန်လမှ ၂၀၁၃ ဖေ ဖော် ဝါရီလထိ)²¹

မိုင်းထောင်ထားသည်ဟုသိရှိထားသောနယ်မြေဒေသများ

၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီလမှစ၍ ယခုထိ တောင်ငူ၊ ညောင်လေးပင်၊ ဖာပွန်၊ ဒူးပလာယာ နှင့် ဘားအံ ခရိုင်တို့တွင် မိုင်းအန္တရာယ် ဆက်လက် ကြီးမားလျက်ရှိကြောင်းကို KHRG ၏ ကွင်းဆင်းမှတ်တမ်းများတွင် ဖော် ပြ ထား သည်။

တောင်ငူခရိုင်

တောင်ငူခရိုင်အတွင်းရှိ မြို့နယ်နှစ်ခုစလုံးတွင် မြေမြှုပ်မိုင်းများရှိနေသေးကြောင်းကို KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင် များက အစီရင်ခံထားသည်။²² ထန်းတပင်မြို့နယ်တွင် နော်ဆိုး - ဘူဆားခီး²³လမ်းတစ်လျှောက်နှင့် ဘူ ဆား

¹⁷ Source #262 တွင်ကြည့်ပါ။
¹⁸ ဤသတင်းအချက်အလက်သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ အကြံပြုဆွေးနွေးပွဲအတွင်းဖာပွန်ခရိုင်ရှိဒေသခံအဖွဲ့ဝင်များက KHRG ကိုပေးပို့ခြင်းဖြစ်သည်။
¹⁹ Source #307 တွင်ကြည့်ပါ။ Green Hill Company ကို ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများရပ်တန့်ရန် အကြိမ်ကြိမ်သတိပေးပြီးနောက် KNLA မှ ကားထောင်မိုင်းချထားခြင်းကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်ရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်သိရှိလိုပါက Sources #84, #279 နှင့် #295 တွင် ကြည့်ပါ။
²⁰ Source #155 တွင်ကြည့်ပါ။
²¹ Source #155 တွင်ကြည့်ပါ။
²² KNLA အနေဖြင့် ထိုဒေသတွင် မိုင်းရှင်းလင်းရန်အချိန်မရောက်သေးကြောင်းထင်မြင်သည်ဟု တောင်ငူခရိုင် ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက ရှင်းပြထားသည်။ ဆက်လက်၍ KNLA မှ ၎င်းတို့ထောင်ထားသော မိုင်းနေရာကိုရွာသားများအား သတင်းပေးသော်လည်း တပ်မတော်ဘက်က သတင်းမပေးကြောင်းကိုပြောကြားသွားသည်။ Source #32 တွင်ကြည့်ပါ။

ကရင်လူ့ အခွင့်အရေးအဖွဲ့

စီး ရှိ တပ်မတော် စစ်စခန်းအနီးတဝိုက်တွင်²⁴ KNLA မှ ထောင်ထားသော မိုင်းများ ကျန်ရှိနေသေးသလို ဝါဆိုး ရွာ²⁵ စစ်စခန်းများ အနီးတွင်လည်း တပ်မတော်မှ ထောင်ထားသော မိုင်းများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။ သံတောင်ကြီးမြို့နယ် မြောက်စူးစူးရှိ တပ်မတော်၏ စွန့်ပစ်စစ်စခန်းဟောင်း²⁶ဖြစ်သည့် ကသွယ်ဒီး ကျေး ရွာ အနီးတစ်ဝိုက်နှင့် ၂၀၀၀ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းမှ စ၍ “KNLA ၏ ချုံခို တိုက်ခိုက်မှုကို ခံရပြီးနောက် ကော်သေးဒါးနှင့် မေသေးဒါးတောင်တစ်ဝိုက်တွင် တပ်မတော်မှ အရေအတွက် အတိအကျမသိရ သောမိုင်းများ ထောင်ထားခဲ့သည်”²⁷ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ညောင်လေးပင်ခရိုင်

၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ ဇွန်လအတွင်း ညောင်လေးပင်ခရိုင်၊ မုန်းမြို့နယ်ရှိလူသတ်မိုင်းများ ထောင်ထားခြင်းကြောင့် ရွာသား ၆ ဦး အပြင်းအထန် ဒဏ်ရာရရှိသွားခဲ့သည်ဟု KHRG က မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။²⁸ ထို့ပြင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အတွင်း တပ်မတော်၏ ကပ်ပီး အခြေစိုက်စခန်းနှင့် မူသဲကျေးရွာအကြားတွင် KNLA မှ ကားထောင်မိုင်းတစ်လုံး ထောင်ထားခဲ့သည်။²⁹

တပွန်ခရိုင်

စွန့်ပစ် အခြေစိုက်စခန်းများ သို့မဟုတ် တပ်စခန်းများ³⁰နှင့် မဲဆိပ် ရှိ BGF တပ်ရင်း အမှတ် ၁၀၁၃ နှင့် ၁၀၁၄ တို့ စခန်းချသော စစ်ဆင်ရေး အခြေစိုက်စခန်းများ³¹နှင့် ဘူသိုမြို့နယ် မဲပရီးရှ် BGF တပ်ရင်း အမှတ် ၁၀၁၅ ဌာနချုပ်အနီးတစ်ဝိုက်³²တို့တွင် မပေါက်ကွဲသေးသော မိုင်းများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။³³ တပ်မ တော်၏ ဆီဒေး အခြေစိုက်စခန်း³⁴ နှင့် IDP ကျေးရွာများ³⁵ တစ်ဝိုက် အပါအဝင် လူသော မြို့နယ်³⁶နှင့် ဒွဲ လိုမြို့နယ်³⁷တို့တွင် မြေအောက်မိုင်းများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။

---

²³ Source #358 တွင်ကြည့်ပါ။
²⁴ KNLA မှ မိုင်းများကိုမည့်သည့်နေရာတွင် ထောင်ထားခဲ့သည်မှာမမှတ်မိတော့ချေ။ ထို့ကြောင့် မိုင်းရှင်းလင်းရေးတွင် အခက်အခဲများရှိနေသည်ဟု ရှင်းပြထားသည်။ Source #261 တွင်ကြည့်ပါ။
²⁵ Source #331 တွင်ကြည့်ပါ။
²⁶ Source #27 တွင်ကြည့်ပါ။
²⁷ Source #324 တွင်ကြည့်ပါ။
²⁸ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့ ငလောက်တက်ကျေးရွာနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ကျွန်းပင်ဆိပ်ကျေးရွာ အနီးရှိသစ်ခတ်စခန်းတွင် လည်းကောင်း၊ မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် မယ်ပေါက် ရွာဟောင်းအနီးတွင် ဟင်း ရွက်ရာ နေစဉ် တွင်လည်းကောင်း၊ ဧပြီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် လမြိုင်ဒေသ ကျောက်စူးကျေးရွာမှ တစ်မိုင်အကွာတွင် လည်းကောင်း ရွာသား များ မိုင်းကြောင့် ဒဏ်ရာရရှိပုံကို Source #370 တွင် ကြည့်ပါ။ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂ ရက်နေ့တွင် KNLA စခန်းအမှတ် ၈ နှင့် တပ်မတော် LIB တပ်စခန်းအမှတ် ၅၅၉ အကြားရှိ မောလေးတော ထဲတွင် ရွာသားတစ်ဦးမိုင်းနင်းမိသည်။ ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် တပ်မတော်စစ်တပ် စခန်း နှစ်ခုကြား (ခက်ပနှင့် ပဒ) တွင် ရွာသားတစ်ဦးမိုင်းနင်းမိသည်။ Source #263 တွင်ကြည့်ပါ။
²⁹ Source #51 တွင်ကြည့်ပါ။
³⁰ Source # 304တွင်ကြည့်ပါ။
³¹ BGFအမှတ် ၁၀၁၃နှင့်၁၀၁၄ တို့သည် မဲဆိပ် တွင် ပူးတွဲအခြေစိုက်၍ ၎င်းတို့စခန်းအနီးတစ်ဝိုက်တွင် လုံခြုံရေးအတွက် မိုင်းများကိုအသုံးပြုသည်။ Source #81တွင်ကြည့်ပါ။
³² မဲပရီးရှ် BGF အမှတ် ၁၀၁၅ အခြေစိုက်စခန်း တစ်ဝိုက်တွင် မိုင်းများရှိနေပါသေးသည်။ Sources #77 နှင့် #308 တွင်ကြည့်ပါ။
³³ ဘူးသိုမြို့နယ်အတွင်းရှိထောင်ထားသောမိုင်းများအကြောင်းကိုထပ်မံသိရှိလိုပါကSources #79 နှင့် #357 တွင်ကြည့်ပါ။
³⁴ ဆီးဒေးအခြေစိုက်စခန်းအနီး၌ တပ်မတော် စစ်သားတစ်ဦးမိုင်းနင်းပြီးသေဆုံးသွားသည်။ Sources # 369 တွင်ကြည့်ပါ။
³⁵ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် လယ်မူပလေ၊ ခေးပူ၊ နောယူထ နှင့် ကောလုဒဲ ကျေးရွာအုပ်စုများတွင် တပ်မ တော် စစ်သားများကမိုင်းစနက်ဖြတ်ရန်အတွက် ဆားများကျပ်ကပ်၍ ကျွဲများကိုဆွဲဆောင်သောကြောင့် ကျွဲ အကောင်ရေခန့် ၂၀ မှ ၃၀ အထိသေဆုံးခဲ့သည်။ Sources #281 တွင်ကြည့်ပါ။
³⁶ ၂၀၁၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ အစည်းအဝေးပွဲ၌ လူသောမြို့နယ်၊ ဘားအံခရိုင်တွင် မိုင်းများကျန်ရှိနေသေးသည်ဟုဖွဲ့စည်းခရိုင်မှ ဒေ သ ခံ အဖွဲ့ဝင်များကသတင်းပေးဖို့သည်။
³⁷ ဒွဲလိုမြို့နယ်၊ ခိုးသူးထ ကျေးရွာအုပ်စုတွင် နွားတစ်ကောင် မိုင်းနင်းမိ၍ သေဆုံးသွားသည်။ Sources # 88 တွင်ကြည့်ပါ။

ဒူးပလာယာ ခရိုင်

ဒူးပလာယာခရိုင် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်တွင် ၂၀၁၀- ၂၀၁၁ အတွင်း DKBA၊ KNLA နှင့် တပ်မတော်တို့မှ ထောင်ထားသော မိုင်းများမှာ ကျန်ရှိနေသေးသည်။ စွန့်ပစ်စစ်စခန်းများ၊ ခရစ်ယာန်ဘုရားကျောင်းဝန်း မြေ³⁸၊ ကျေးရွာအတွင်း (သို့) အနီးအနားတစ်ဝိုက်³⁹၊ ရွာသားများ၏ စိုက်ခင်းများ၊ ရေမြောင်းများနှင့် တောင် ကုန်း များပေါ်တွင် မိုင်းများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။⁴⁰ ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် ဦးကရေထာကျေးရွာ အပြင်ရှိ တပ်မ တော်အခြေစိုက်စခန်း အနီးတစ်ဝိုက်တွင်လည်း မိုင်းအချို့ ကျန်ရှိနေသေးသည်။⁴¹

"DKBA က သူတို့မိုင်းချထားတယ်ဆိုတာကို သတိပေးတဲ့အနေနဲ့ သစ်ပင်နှစ်ပင်မှာ အနီရောင်သတိပေး အ မှတ်အသား နှစ်ခုကို ချိတ်ဆွဲထားတာကို ကျွန်တော်တွေ့ခဲ့တယ်။ ထီးသဲလယ် ကနေ ကလောဝေါ ရွာ ကို သွားတဲ့ လမ်းမှာလည်း အဲဒီလို အမှတ်အသားနှစ်ခုကို တွေ့ခဲ့တယ်။ ဝါးရှူပူ တောင်မှာရှိတဲ့ ရေ မြောင်း မှာ လည်း မိုင်းတွေ ထောင်ထားတယ်။ ထီးသဲလယ် ကနေ ဝေါလေး၊ ဝေါလေ မှ ဦးကရေထာ ကြားမှာလည်း မိုင်းအနည်း အကျဉ်းရှိသေးတယ်။ ဒီနေရာတွေက တပ်မတော်ဗဟိုဟာကုန်းစစ်စခန်းနဲ့နီးလို့လေ။ ဗမာစစ်တပ် တွေ ဘက်က သူတို့ရဲ့ စခန်း အနီးတစ်ဝိုက်မှာ မိုင်းတွေ ထောင်ထားလို့ DKBA တပ်ရင်း ၉၀၇ နဲ့ ကော် သူးလေး (KLNA) ကလည်း မိုင်းတွေ ပြန်ထောင်ကြတာပေါ့။ ဦးကရေထာ ကျေးရွာနဲ့ ဝမီထ ကျေး ရွာကြား မှာ မိုင်းတွေ ပိုများလိမ့်မယ်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်လောက်ကစပြီး DKBA တပ်ပေါင်းစု အမှတ် ၉၀၇ ၏ မိုင်းများ ကြောင့် ရွာသားတွေ အဲဒီကိုသွားပြီး ဖက်မရူးကြတော့ဘူး။ ဒေါနတောင်တန်း အရှေ့ပိုင်းမှာရှိတဲ့ KNLA တပ်ရင်း အမှတ် ၁၈ တပ်စွဲထားတဲ့နေရာနဲ့ ကြာကဝ ကျေးရွာနှင့် ပဲကလယ် ကျေးရွာအထိ ရှိတဲ့ KNLA တပ် ရင်း အမှတ် ၁၀၃ တပ်စွဲထားနေရာတွေမှာလည်း မိုင်းတွေရှိသေးတယ်"

KHRG သုတေသီ၏ နောက်ဆုံးရ ဒေသတွင်း အခြေအနေ တင်ပြချက် ကော့ကရိတ်ကျေးရွာ၊ ဒူးပလာယာခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်း (၂၀၁၂ ဧပြီလမှ ဇွန်လထိ)⁴²

ဘားအံခရိုင်

၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အတွင်း ဘားအံခရိုင် နဘူးမြို့နယ်သည် DKBA၊ BGF၊ တပ်မတော် နှင့် KNLA တို့မှ မိုင်းထောင်ထားခြင်းကြောင့် အလွန်အမင်းကြီးမားသည့် ဧရိယာအဖြစ် ရှိနေသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် DKBA တပ်ပေါင်းစုများသည် BGF တပ်ရင်း အသွင်ပြောင်းရန် ငြင်းဆန်ပြီးနောက် ငြင်းဆန်သူများနှင့် ပြောင်းလဲရန် လက်ခံသူများအကြားတွင် တင်းမာမှုများ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် နှစ်ဖက်စလုံးမှ ၎င်းတို့၏ အခြေစိုက်စခန်းများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် အဖွဲ့အတွင်းမှ လူများ တစ်ဖက်သို့ သွားပေါင်းမည်ကို ထိန်းချုပ်ရန် လူသတ်မိုင်းများကို မဟာဗျူဟာကျစွာ ထောင်လာကြသည်။ အုပ်စုတစ်ခုချင်းစီကလည်း ဆန့် ကျင် ဘက် အဖွဲ့မှ ဒေသတွင်း ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်မည် အထင်ဖြင့် ရွာသားများ၏ စိုက်ခင်းများနှင့် ဥယျာဉ်ခြံမြေများတွင် မိုင်းများကို ထောင်ခဲ့ကြသည်။⁴³ ၂၀၁၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် နဘူးမြို့နယ် ထီးဝါပလော ကျေး ရွာ အုပ်စုတွင် (ယခင် DKBA)- BGF တပ်ရင်း နှင့် တပ်မတော်တို့သည် KNLA အခြေစိုက်စခန်းကို ဝင်ရောက်

³⁸ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်နှင့် DKBA အကြားတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သောတိုက်ပွဲအတွင်းတွင် KNLA မှ ဘုရားကျောင်းအနီး တစ်ဝိုက်သို့ စစ်သားများဝင်ရောက်လာမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် မိုင်းထောင်ခဲ့သည်။ Sources #137 နှင့် #327 တွင် ကြည့်ပါ။
³⁹ အိုးကိုနီ နှင့် ဝေါလေ ကျေးရွာများအနီးတွင် DKBA မိုင်းများကျန်ရှိနေသေးသည်။ Sources #221နှင့် #223 တွင် ကြည့်ပါ။
⁴⁰ KHRG မှတ်တမ်းများအရ ဂလောဝေါကျေးရွာအနီးရှိတောင်များပေါ်နှင့် DKBA စစ်စခန်းတစ်ခု၊ ရွာသားများ၏ လယ်များတွင် DKBA ၏ မိုင်းများရာနှင့်ချီကျန်ရှိနေသေးသည်။ Sources #111နှင့် #327 တွင် ကြည့်ပါ။
⁴¹ Sources # 317 တွင်ကြည့်ပါ။
⁴² Sources # 128 တွင်ကြည့်ပါ။
⁴³ Sources # 159 တွင်ကြည့်ပါ။

ကရင်လူ့ အခွင့်အရေးအဖွဲ့

တိုက်ခိုက်ပြီးနောက်တွင် ကျေးရွာများနှင့် လယ်မြေများ ဘေးတွင် မိုင်းများကို ထောင်ထားခဲ့သည်။⁴⁴ KHRG မှတ်တမ်းများအရ နိုကော၊ ထီးခလေး နှင့် ထီးချားရာ ကျေးရွာအုပ်စုများ၊ နဘူးမြို့နယ် အားလုံးတွင် လူ သတ် မိုင်းများ များစွာကျန်ရှိနေသေးသည်။⁴⁵

မိုင်းပေါက်ကွဲမှုကြောင့် သေဆုံးမှုများနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုများ

၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ စ၍ မိုင်းပေါက်ကွဲမှုကြောင့် အရပ်သား သေဆုံးမှု သို့ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုများကို သီးခြားမှတ်တမ်းအဖြစ် ခရိုင်သုံးခု⁴⁶ မှ KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်များမှ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီနှင့် ဇွန်လအတွင်း ညောင်လေးပင် ခရိုင် မုန်းမြို့နယ်တွင် လူသတ်မိုင်းကြောင့် ရွာသား ၆ ဦး ဒဏ် ရာရရှိသွားခဲ့သည်။ အဆိုပါဖြစ်ရပ်များမှာ ရွာသားများ ထင်းကောက်၊ ထင်းခွေ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ရှာ၊ လမ်း လျှောက်ခရီးသွားရင်းကနေ ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရွာသားများအနက်မှ ၃ ဦးမှာ ဒဏ် ရာ ပြင်း ထန် သောကြောင့် ခြေထောက်များ ဖြတ်တောက်ပစ်ခဲ့ရသည်။⁴⁷ ညောင်လေးပင် ခရိုင် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်တွင် ၂၀၁၂ အောက်တိုဘာလ၌ လမ်းဖောက်လုပ်ရေးယာဉ်မှ လူသတ်မိုင်းတစ်လုံး၏ စနက်တံကို မတော်တဆ သွားဖြတ်မိသော်လည်း မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ဒဏ်ရာရရှိသွားခြင်း မရှိချေ။⁴⁸

"၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၀ ရက်နေ့ မုန်းမြို့နယ်က မနက် ၇ နာရီလောက်မှာ အသက် ၂၃ အရွယ် ---- ဟာ ထင်း ရှာသွားတုန်း မိုင်းနင်းမိတယ်။ သူ့ကို မုန်းမြို့နယ် ဆေးရုံကို ပို့ခဲ့တယ်။ ဘယ်ခြေတစ်ဖက် ဖြတ် လိုက် ရတယ်။ မိုင်းပေါ်ကို သွားနင်းလိုက်တော့ မိုင်းက ထပေါက်ကွဲတယ်။ ပေါက်ကွဲမှု ဖြစ်တဲ့နေရာက ကြည့် လ မြောင်ဒေသထဲမှာပဲ ကျောက်စု ကနေ တစ်မိုင်လောက် ဝေးတယ်။ KNLA ရော ဗမာစစ်တပ်ရော လှုပ်ရှားမှုရှိတဲ့ နေရာပေါ့ "

KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်ရေးသားသော နောက်ဆုံးရ ဒေသတွင်း အခြေအနေ တင်ပြချက် မုန်းမြို့နယ်၊ညောင်လေးပင်ခရိုင်၊ပဲခူးရိုးမအရှေ့ပိုင်း (၂၀၁၃ ဖေဖော်ဝါရီလမှ ဧပြီလထိ)⁴⁹

⁴⁴ Sources # 127 တွင်ကြည့်ပါ။

⁴⁵ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ထီးခလေးကျေးရွာအုပ်စုတွင် မိုင်းများရှိနေခြင်း၊ နွားတစ်ကောင်ဒဏ်ရာရခြင်း၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ထီးချားရာကျေးရွာအုပ်စုရှိ ဝါးကလီ ကျေးရွာတွင် တပ်မတော်စစ်သားတစ်ဦးဒဏ်ရာရရှိခြင်း၊ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် နိုကော ကျေးရွာအုပ်စု နို့ကျော်ကျေးရွာတွင် ရွာသားတစ်ဦးဒဏ်ရာရရှိခြင်းတို့ကိုသာမကနှင့်တကွအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။ Sources #125, #141, #143နှင့် #360 တွင် ကြည့်ပါ။ နို့ကောရှိတောင်သုံးလုံးစစ်စခန်းအနီးတွင် KNLA နှင့် BGF မှမိုင်းများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။ Sources # 153 တွင်ကြည့်ပါ။ သိဝါး၊ သပေါသော နှင့် နို့ကျော် ကျေးရွာများအနီးရှိရွာသားများ၏လယ်များ နှင့် ထီးခလေး-ဂေါသို လမ်းတလျှောက်တွင်လည်းကောင်းခန့်မှန်းခြေမိုင်း ၃၀၀ နှင့် အရေအတွက် မခန့်မှန်းနိုင်သော မိုင်းများ ထောင်ထား ခဲ့သည်။ Source #227 တွင်ကြည့်ပါ။

⁴⁶ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ ၂၀၁၃ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအထိ ဖာပွန်၊ ဘားအံနှင့် ညောင်းလေးပင်ခရိုင်များတွင် မိုင်းကြောင့် သေဆုံးမှုများနှင့် ဒဏ်ရာရမှုများရှိခဲ့သည်။

⁴⁷ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ ဇွန်လအထိညောင်လေးပင်ခရိုင် မုန်းမြို့နယ်တွင် မိုင်းမတော်တဆမှု ၆ခု ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် မှတ်တမ်းများ ရှိပြီး Sources #263 နှင့် #370တွင်ကြည့်ပါ။

⁴⁸ ဒေလော်ပလောဇရိယာအတွင်းရှိ ကျောက်ကြီးမြို့နယ်၊ မဲ့သဲကျေးရွာနယ်စပ်တွင် KNLA က ထောင်ထားသော မိုင်းကိုတပ်မတော် D7 အမျိုးအစားလမ်းဖောက်ယာဉ်မှ ဖောက်ခွဲမိခဲ့သည်။ Source #52တွင် ကြည့်ပါ။

⁴⁹ Source #370 တွင်ကြည့်ပါ။

လူသတ်မိုင်း နှင့် အခြားသော မိုင်းများ

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသောဓာတ်ပုံကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃ ရက် နေ့ .....ကျေးရွာ၊ နဘူးမြို့နယ်၊ ဘားအံခရိုင် တွင် ရိုက်ခဲ့ပြီး ဓာတ် ပုံ တွင် ပါရှိသော .....သည် ၂၀၁၂ စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ၎င်းနေ့ ထိုင် ရာ ရွာအနီးရှိ တောထဲသို့ စိမ်းစား၍ အရှာသွားရာမှ လူသတ်မိုင်း နှင်း မိပြီး ဘယ်ခြေအောက်မိုင်း တစ်ဝက်မှစတင်၍ ဖြတ်တောက်ခဲ့ရသည်။

⁵⁰[ဓာတ်ပုံ- KHRG]

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသောဓာတ်ပုံကို ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက် နေ့ ဌ နဘူးမြို့နယ်၊ ဘားအံခရိုင်တွင် ရိုက်ကူးခဲ့သည်။ ဤဓာတ်ပုံတွင် DKBA ထောင်ထားသော လူသတ်မိုင်းအား ရောကူးကီးတွင်နှင်းမိခဲ့ရာမှ ညာ ဖက်ခြေထောက်ဖြတ်ပစ်ခဲ့ရပြီး နာလန်ထူလာသော အသက် ၃၆အ ရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦး၏ ပုံဖြစ်ပါသည်။⁵¹[ဓာတ်ပုံ - KHRG]

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသောဓာတ်ပုံကိုဒွယ်လိုမြို့နယ်ဖာပွန်ခရိုင်တွင် ၂၀၁၃ ခုနှစ် မတ်လ ၄ ရက်နေ့က ရိုက်ကူးသည်ရှမ်းရွာနှင့် တောင် သူ ရွာကြား ယွန်းစလင်းမြစ်ဘေးရှိ သဲသောင်ပြင်ပေါ်တွင် ထရပ်ကားတစ်စီး KNLA ကားထောင်မိုင်းကြောင့် ပျက်စီးသွားပုံ။ အဆိုပါ ဖြစ်ရပ်တွင် အရပ် သား ၅ ဦး သေဆုံး။⁵² [ဓာတ်ပုံ - KHRG]

ဖာပွန်ခရိုင်တွင် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၁ ရက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၌ လမ်းဖောက်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသော ကျောက် စ ရစ် နှင့် သဲများကို တင်ဆောင်လာသော အလုပ်သမား ၅ ဦး စီးနင်းလိုက်ပါလာသည့် Green Hill ကုမ္ပဏီပိုင် ထရပ်ကားသည် ကားထောင်မိုင်းထိမှုကြောင့် ဒရိုင်ဘာအပါအဝင် အလုပ်သမား ၅ ယောက်စလုံး သေ ဆုံး သွားခဲ့ပြီး သုံးဦးမှာ အသက် ၁၈ နှစ်အောက် အလုပ်သမားဖြစ်သည် ဟု KHRG ၏ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော် ပြ ထားသည်။ (မိုင်းထိပြီးနောက် ကျန်ရစ်ခဲ့သော ထရပ်ကားပုံ) KHRG၏ မှတ်တမ်းများအရ ထိုနေရာ၌ ဖွံ့ ပြိုး ရေးလုပ်ငန်းများ ရပ်ဆိုင်းရန် အကြိမ်ကြိမ် တောင်းဆိုမှု ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးနောက် KNLA စစ်သားများမှ မိုင်း ထောင် ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။⁵³ ဘားအံခရိုင် နဘူးမြို့နယ်တွင်လည်း ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ မတ်လအတွင်း စား စ ရာစုဆောင်းစဉ် လယ်ယာလုပ်ငန်းခွင် ဝင်နေစဉ် လူသတ်မိုင်းပေါက်ကွဲမှုကြောင့် အရပ်သား ၅ ဦးဒဏ်ရာ ရ ရှိခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။⁵⁴

⁵⁰ Source #360 တွင်ကြည့်ပါ။

⁵¹ Source #227 တွင်ကြည့်ပါ။

⁵² Source #230 တွင်ကြည့်ပါ။

⁵³ ဖြစ်စဉ်ကို ပြည့်စုံစွာသိရှိလိုပါက Sources #84, #95, #279, #295 နှင့် # 307 တွင်ကြည့်ပါ။

⁵⁴ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ရွာသားတစ်ဦး ယုကုဒီးကျေးရွာတွင် မိုင်းတက်နှင်းမိပြီး ထိုအချိန်တွင် ဒဏ် ရာအ ခြေအနေကို မသိရှိရ သေးပါ။ Source #155တွင် ကြည့်ပါ။ ဇန်နဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့၌ ရွာသားတစ်ဦးမြေပြန့်လယ်ကွင်းတွင် အ လုပ်လုပ်နေစဉ် မိုင်းနှင်းမိခဲ့ပြီး၊ မတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် မြစ်ကမ်းနဲသေးနှင့် တောင်ကုန်းအောက်ခြေတွင် ရွာ သား နှစ် ဦးမိုင်း နှင်း မိခဲ့သည်။ Source #121 တွင်ကြည့်ပါ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် နို့ကေးကျေးရွာအုပ်စုမှ ရွာသား တစ် ဦးမိုင်းနှင်းမိခဲ့ကာ ၎င်း၏ခြေထောက် ဘေးဘက်တွင် ဒဏ်ရာပြင်းထန်စွာရရှိခဲ့သည်။ Source #141တွင် ကြည့်ပါ။

ကရင်လူ့ အခွင့်အရေးအဖွဲ့

"KNLA ကမိုင်းတွေထောင်ထားတာ ... ကျောင်းဆောက်ဖို့အတွက် သံတွေအယူမှာ စတာပဲ (Green Hill ကုမ္ပဏီမှ ကိုမျိုး) ၊ အဲဒါကိုလည်း (ပြည်တွင်း KNU အရာရှိတွေနဲ့ ကျေးရွာအုပ်စု အကြီးအကဲတွေ) ဆီကနေ ခွင့်ပြုချက် ရထားပြီးသားပါ။ ပထမတော့ သူတို့က ခွင့်ပြုတာပေါ့ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အဲဒါ က ကျောင်း ဆောက်ဖို့အတွက်ကိုး။ နောက်ပိုင်းကျတော့ Green Hill ကုမ္ပဏီ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်အတွက် ကို မျိုးကသံတွေကို သယ်တော့တာပဲ။ ပြီးတော့ အဲဒီဆောက်လုပ်ရေးကို BGF က ထောက်ပံ့ပေးထားတာ။ KNU က အဲဒါကို မကြိုက်ဘူး။ အဲဒါကြောင့် သူတို့က တားဆီးဖို့ လုပ်ကြတာ။ ပြဿနာက အဲဒီကနေ စတာပဲ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကိုမျိုးက အဲဒီကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ သံတွေ သွားသယ်တော့ KNU ထဲ က လူ တွေ က လည်း သံတွေ ဆက်မသယ်ဖို့ ပြောပါသေးတယ်"

-----*(ကျား)*၊ခွဲလိုမြို့နယ်၊ဖာပွန်ခရိုင်/ကရင်ပြည်နယ်အရှေ့ မြောက်ပိုင်း (မတ်လ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်း)⁵⁵

လှုပ်ရှားသွားလာခွင့်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းအတွက်ကန့်သတ်မှုများ

တောင်ငူ၊ ညောင်လေးပင်၊ ဖာပွန်၊ ဒူးပလာယာ နှင့် ဘားအံ ခရိုင်များရှိ ရွာသားများ တင်ပြလာသော စိတ် အပူဆုံးအရာမှာ လက်ရှိမိုင်းများ ရှိနေခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့၏လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်နှင့် အ သက် မွေး ဝမ်း ကြောင်း လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ခံရမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဒေသများရှိ ရွာသားများသည် မိုင်းအန္တရာယ်ကို ကြောက်ရွံ့သဖြင့် ၎င်းတို့စိုက်ပျိုးထားသော အခင်းများကို မရိတ်သိမ်းနိုင်ခြင်း၊ တောထဲမှ အစားစာနှင့် အခြားသော ပစ္စည်းများကို မရှာဖွေနိုင်ခြင်းတို့ ကြုံတွေ့နေကြကြောင်း တင် ပြထား သည်။⁵⁶ စိုက်ခင်းတစ်ဝိုက်ရှိ အရိပ်အာဝါသတစ်ခုအောက်တွင် မိုင်းကို ထောင်ထားခြင်းသည် အလုပ်ချိန်အတွင်း အနားယူရန် သင့်လျော်သည့်နေရာ အသုံးပြုခြင်းအား တားဆီးလိုက်သလိုပင် ဖြစ်သည်ဟု ရွာသားတစ်ဦးက ပြောကြားထားသည်။⁵⁷ ထို့ပြင်ရွာသားမွေးမြူထားသောအတူးသဖြင့်ကျွန်းများအပါအဝင်ခြံမြေပေးတိရ ဣန္ဒ များကိုစားကျက်လွတ်ထားစဉ်မိုင်းနင်းမိ၍ဒဏ်များစွာသေဆုံးခဲ့ရသည်ဟု KHRG၏ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြ ထားသည်။⁵⁸ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များက ဒေသခံလူထုကို မိုင်း တည် နေ ရာ အချို့ ကိုသာ သ တင်း ပေး ပို့ သည့်အတွက် ရွာသားများ၏ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားသွားလာခွင့်ကိုကန့်သတ်လိုက်သလို ဖြစ်နေပြီးသ တင်း ရထားသည့်နေရာသည်လည်း လုံခြုံမှုရှိသည်ဟုမယုံကြည်နိုင်တော့ချေဟုရွာသားများကပြော ကြားသည်။⁵⁹

"ရလဒ်အနေနဲ့ သိပါ။ သတိပေးသော နှင့် နို့ကျော်ရွာမှာရှိတဲ့ရွာသားတွေပြောတာကတော့ ရွာသားအချို့နဲ့ အိမ်တွင်း တိရစ္ဆာန်တွေ မိုင်းနင်းမိတာတည်းက တောထဲသွားဖို့နဲ့ ဥယျာဉ်ခြံ ထဲသွားဖို့ဆိုတာ စိတ် တောင် မကူးရဲဘူး"

KHRGဒေသခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏နောက်ဆုံးရဒေသတွင်း အခြေအနေတင်ပြချက် နဘူးမြို့နယ်၊ ဘားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်း (၂၀၁၃ ဇူလိုင်)⁶⁰

⁵⁵ Source #84 တွင်ကြည့်ရှုပါ။
⁵⁶ ဘားအံခရိုင်တွင် မိုင်းများရှိနေမှုကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်များအတွက် ကန့်သတ်မှုရှိခြင်းကိုနမူနာအနေဖြင့် ကြည့်ရှုလိုပါက Sources #117 နှင့်#125တွင်ကြည့်ပါ။ ဒူးပလာယာခရိုင်အတွက် Sources #106 နှင့်#221တွင်ကြည့်ရှုပါ။ ဖာပွန်ခရိုင်အတွက်Sources #79, #292 နှင့်#308တွင်ကြည့်ပါ။ ညောင်လေးပင်ခရိုင်အတွက် Sources #270 နှင့်#370တွင်ကြည့်ပါ။ တောင်ငူခရိုင်အတွက် Sources # 331 တွင် ကြည့်ပါ။
⁵⁷ စိုက်ခင်းများမှ မြောက်မိနစ်ခန့် လမ်းလျှောက်အကွာအဝေးရှိ အရိပ်ရသည့် နေရာတွင် မိုင်းထောင်ထားခြင်းကရွာသားများအတွက် သင့်လျော်သော နေရ ဌ အနားယူစရာမရှိတော့ဟုဒူးပလာယာခရိုင်ရှိရွာသားတစ်ဦးကရှင်းပြထားသည်။ Source #327 တွင်ကြည့်ပါ။
⁵⁸ သာဓကအားဖြင့် ၂၀၁၂ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ မတ်လအတွင်းဘားအံခရိုင် နဘူးမြို့နယ်တွင် မိုင်းမတော်တဆမှုကြောင့် ကျွဲ၊ နွား၊ နှင့် နွားထီး ၁၅ ကောင်ခန့် သေဆုံးခြင်း(သို့) ပြင်းထန်စွာဒဏ်ရာရခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ Source #121တွင် ကြည့်ပါ။
⁵⁹ သာဓကအနေဖြင့် KNLA မှ ရွာသားများအား မိုင်းနေရာများကိုသတင်းပေးခြင်းကို Source #159 တွင်ကြည့်ပါ။
⁶⁰ Source #159 တွင် ကြည့်ပါ။

"မဖော်ရသေးတဲ့မိုင်းတွေရှိသေးတယ်။ ကျွန်တော်ကကွမ်းသီးခြံဝယ်ထားတာအခုတော့အဲဒီကို သွား တောင် မ သွားရဲဘူး။ တိုက်ရိုက်ပေါက်တဲ့လမ်းလည်း မသွားရဲဘူး။ အဲဒီကိုတိုက်ရိုက်ပေါက်တဲ့ လမ်းမှာ မိုင်း တွေ ကျန် သေးတယ်။"

စော --- (ကျား)၊ ဘူးသိုမြို့နယ်၊ ဖာပွန်ခရိုင်။
ကရင်ပြည်နယ် အရှေ့မြောက်ပိုင်း
(၂၀၁၃ ဖေဖော်ဝါရီ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်)⁶¹

ဒေသခံများ၏ တုန့်ပြန်ချက်

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းအတွက် ကန့်သတ်မှုများကြောင့် ရွာသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ စိုက် ခင်းများသို့ အခြားသော လမ်းများကနေ သွားလာခြင်းနှင့် အန္တရာယ်ကင်းသော လမ်းများကို အချင်းချင်း အသိပေးခြင်း၊⁶² ခြံမွေးတိရစ္ဆာန်များကို ကြီးချည်ထားခြင်း၊⁶³ မိုင်းပေါက်ကွဲမှုကြောင့် ခြံမွေးတိရစ္ဆာန်များ ဆုံး ရုံးသွားသဖြင့် ရွာသားအချင်းချင်း ပြန်လည်ငှားရမ်းခြင်း⁶⁴ နှင့် မိုင်းများမှ ကင်းလွတ်သော အခြား ရွာ သား များ၏ လယ်ယာမြေတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရန် ငှားရမ်းခြင်းတို့ ပြုလုပ်ကြောင်း⁶⁵ တုံ့ ပြန် ပြောဆိုကြသည်။ မိုင်းထောင်ထားသော နေရာအနီးတစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်သော ရွာသားများအနေဖြင့် ကျေး ရွာနယ်မြေအတွင်း မီးသွေးဖတ်ခြင်း၊ အရက်ချက်ခြင်း သို့မဟုတ် ခြံမွေးတိရစ္ဆာန်များ မွေးမြူခြင်း၊ သစ် ပင် ထွက် ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုခြင်း စသည်ဖြင့် နယ်မြေအနေအထားကို လိုက်၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများမှာ ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။⁶⁶ ဤနည်းပျူဟာများသည် စီးပွားကုန်ကျစရိတ် ရှိသည့်အတွက် ရွာ သားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာအတွင်း ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်သော်လည်း လယ်မြေစိုက်ခင်း ကျယ်ကျယ်တွင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်သလောက် ဝင်ငွေရရှိမှု မရှိပေ။

"(တပ်မတော်နှင့် DKBA ကြား) တိုက်ပွဲတွေ ဖြစ်ပွားတဲ့အခါ အဲဒီရွာနှစ်ရွာ (တအူးထနှင့် ကွီးလာရူ) ကြားမှာ မိုင်းတွေ ဘယ်လောက်ထောင်ထားလဲဆိုတာ ဘယ်သူမှမသိဘူး။ အဲဒါကြောင့် ရွာသားတွေအနေနဲ့ အ စား အစာ ထွက်ရှာဖို့တာတောင် ဒုက္ခအကြီးအကျယ်တွေ နေတယ်။ အစားအစာ ထွက်ရှာတဲ့အခါ အ လုပ် သွား လုပ်တဲ့အခါ ရွာသားအချင်းချင်းသတိပီရိယရှိဖို့ အကြံဉာဏ်ပေးကြရတယ်လို့ ရွာသူကြီးက ရှင်းပြပါတယ်။"

KHRGဒေသခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ဖြစ်ပျက်မှု ရေးသားတင်ပြချက်
ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ဒူးပလာယာခရိုင်/ ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်း
(ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၂)⁶⁷

"ရွာသားတွေဟာ ခရီးသွားလာတာတို့ ရွာအပြင်ထွက်ပြီး ထင်းရှာတာတို့ သူတို့ လယ်အနီးအနားကို သွား တာတို့ မလုပ်ရဲကြဘူး။ အဲဒီတော့ ရွာထဲမှာပဲ ထင်းရှာတယ်။ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆိတ်တွေကိုလည်း ကြီးတွေနဲ့ ချည် ထားရတယ်။ မိုင်းတွေ မြေကြီးထဲမှာ ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ရွာသားတွေဟာ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ကာ ကွယ်ဖို့ မိုင်းမရှိတဲ့ သူတစ်ပါးရဲ့ လယ်မြေတွေကို ငှားရမ်း လုပ်ကိုင်ပြီးတော့ အသက်ရှင်ဖို့အတွက် ဆန် တွေ ကို သူများဆီက ဝယ်ယူစားသောက်ရတယ်။ သူတို့ရဲ့ ဝမ်းစာအတွက် တခြားနည်းလမ်း မရှိ

⁶¹ Source #79 တွင်ကြည့်ပါ။
⁶² သာဓကအနေဖြင့် ဒူးပလာယာခရိုင်ရှိရွာသားများသည် အစားအစာထွက်မရာခင် (မိုင်းမရှိသည့်) အန္တရာယ်ကင်းသော လမ်းကြောင်းကိုသွားလာရန် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးအကြံပေးကြသည်။ Source #111တွင် ကြည့်ပါ။
⁶³ သာဓကအနေဖြင့် ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ ခြံမွေးတိရစ္ဆာန်များကိုမိုင်းအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ရန် ချည်နှောင် ထားကြသည်။ Source #115 တွင်ကြည့်ပါ။
⁶⁴ Source #281တွင်ကြည့်ပါ။
⁶⁵ Source #125တွင်ကြည့်ပါ။
⁶⁶ နဘူးမြို့နယ်ရှိရွာသားများသည် ၎င်းတို့ရွာအနီးသစ်တောအတွင်းမိုင်းများပျံ့နှံ့နေမှုကြောင့် ရွာတွင်း၌သာထင်းခွေ ကြကြောင်း ရွာသားတစ်ဦးကဆိုထားသည်။ Source #326တွင်ကြည့်ပါ။
⁶⁷ Source #111တွင်ကြည့်ပါ။

ကရင်လူ့ အခွင့်အရေးအဖွဲ့

တော့ တဲ့အခါ မီးသွေးဖုတ်တယ် ကျွဲ နွား ဆိတ် ဝက် ကြက်တွေကို မွေးမြူကြတယ်။ အရေ အတွက် အများကြီး တော့ မ ဟုတ်ပေမယ့် နေ့စဉ် စားလောက်ရုံပေါ့။ ပြီးတော့ မွေးထားတဲ့ သားသမီးတွေကို ဘန် ကောက်မှာ အ လုပ် သွားလုပ်ခိုင်းပြီးတော့ မိဘတွေဆီ ပိုက်ဆံပြန်ပို့ဖို့ ခိုင်းကြရတယ်”

KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ဖြစ်ပျက်မှုရေးသားတင်ပြချက်နဘူးမြို့နယ်၊ ဘားအံခရိုင်၊ကရင်ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်း(၂၀၁၃ ဧပြီလ)⁶⁸

“ရွာအနီးအနားနဲ့ တောထဲမှာ မိုင်းတွေ ရှိနေတဲ့အတွက် ရွာထဲက ဥယျာဉ်ခြံတွေကနေ သရက်ပင် ပိန္နဲပင်နဲ့ အခြားအပင်တွေကို ခုတ်ချလိုက်ရတယ်။ သူတို့အတွက် နေထိုင်စရာ အိမ်ဆောက်ဖို့ ကိုတော့ သူတို့ပိုင်တဲ့ အပင်တွေကိုပဲ အသုံးပြုကြတယ်”

KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦး၏ ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်း ရည်ညွှန်းချက် နဘူးမြို့နယ်၊ဘားအံခရိုင်၊ကရင်ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်း (၂၀၁၃ ဖေဖော်ဝါရီလ)⁶⁹

အမှတ်အသား ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ဖယ်ရှားခြင်း

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ(EAG)၏ မိုင်း ရှင်း လင်း ရေး လုပ်ဆောင်သော အစီရင်ခံစာများကို KHRG မှ စတင်လက်ခံရရှိခဲ့ပြီး⁷⁰ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပိုမိုအားကောင်းလာသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ရွာသားများက မိုင်းဖယ်ရှားမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ဖော် ပြ ကြ သော်လည်း လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များဘက်မှ တင်ပြလာသည့် အများဆုံးကြုံတွေ့ရသော အခက်အခဲများမှာ မိုင်းများရှင်းလင်းခြင်းနှင့်ဘက်လိုက်သောမိုင်းရှင်းလင်းမှုများ၏နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာများပင်ဖြစ် ပါ သည်။

မိုင်းရှိသောနေရာများကို မှန်မှန်ကန်ကန် အမှတ်အသားပြုလုပ်ထားသောအခါ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှား သွားလာနိုင်ခွင့် အကျိုးကျေးဇူးကို သိသိသာသာ ရရှိလာသည်ဟု ဒေသခံလူထုများက ရှင်းပြသည်။ ရပ်ရွာ တစ် ခု တွင် ရွာသားများသည် ဒေသခံအာဏာပိုင်များနှင့် ပူးပေါင်း၍ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် မိုင်း ထောင် ထား သည့် နေရာများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပြီး အမှတ်အသား ပြုလုပ်ထားသည်။

“ကုန်းလမ်းကနေ မြို့ကြီးတွေကို သွားလာရတာ အခုတော့ ပိုလွယ်သွားပါပြီ။ ဒီနားဝန်းကျင်မှာ မိုင်း အသစ် တွေလည်း ထောင်ထားတာ မရှိတော့ အိမ်ဆောက်ဖို့ သစ်ပင်တွေလည်း အလွယ်တကူ ရသွားပြီ။ KNU၊ BGF နဲ့ ဗမာ့စစ်အစိုးရ (တပ်မတော်) တွေက မိုင်းတွေ အတိအကျရှိတဲ့နေရာကို ရှင်း လင်း လမ်း ညွှန် မှုပေး ထားတဲ့အတွက် ရွာသားတွေက မိုင်းရှိမယ့်နေရာကို အမှတ်အသားပြုလုပ်ပြီး အခြားသူတွေကို သ တိ ပေး ကြတယ်”

KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏နောက်ဆုံးရဒေသတွင်း အခြေအနေတင်ပြချက် ပိုင်ကျုံမြို့နယ်၊ဒူးပလာယာခရိုင်၊ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်း (၂၀၁၃ စက်တင်ဘာ)⁷¹

အခြားဒေသများတွင် ၎င်းတို့၏ စိုက်ခင်းများမှ မိုင်းများ⁷²နှင့် ခရစ်ယာန် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းအနီးမှ မိုင်း တစ် လုံးကို⁷³ ဖယ်ရှားပေးရန် ရွာသားများက စဉ်ဆက်မပြတ် တောင်းဆိုထားသော်လည်း မရရှိသေးချေ။

⁶⁸ Source #125တွင်ကြည့်ပါ။
⁶⁹ Source #227တွင်ကြည့်ပါ။
⁷⁰ ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် KHRG မှတ်တမ်းများအရမိုင်းနေရာသတ်မှတ်ခြင်းနှင့်ဖယ်ရှားခြင်းကို *Uncertain Ground: Landmines in eastern Burma*, KHRG, May 2012, pp. 42-51တွင်ကြည့်ပါ။
⁷¹ Source #362 တွင်ကြည့်ပါ။
⁷² သာကေအားဖြင့် ဘားအံခရိုင်တွင် ရွာသားများက ၎င်းတို့ လယ်မြေအတွင်းမှ မိုင်းများဖယ်ရှားပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းကို Sources #116 နှင့် #153တွင် ကြည့်ပါ။

မိုင်းများကို စနစ်တကျရှင်းလင်းရာတွင် အကြီးမားဆုံး အခက်အခဲများအဖြစ် KNLA စစ်သားများသည် မိမိတို့ ထောင်ထားခဲ့သည့် နေရာများကို မမှတ်မိတော့ခြင်း⁷⁴ နှင့် မိုင်းများကို ရှင်းလင်းဖယ်ရှားရာတွင် လိုအပ်သော သင်တန်း သို့မဟုတ် ကိရိယာများ မရှိခြင်းတို့လည်း ဖြစ်သည်ဟုလည်း ရွာသားများက တင်ပြထားသည်။⁷⁵

"KNU/KNLA (အရာရှိများ) က သူတို့ဆီမှာ မိုင်းစနက်တံကို ဖြတ်ဖို့ အရည်အချင်း မပြည့်ဝသလို လုပ်လည်း မလုပ်ရဲဘူး လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီအနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်မှာ ရှိတဲ့ လူတွေရော KNU ရော တပ်မတော် ဘယ်နှားမှာ မိုင်းထောင်သွားလဲဆိုတာ မသိကြသလို တပ်မတော်က ၎င်းတို့ကို သတင်းလည်း မပေးဘူး။"

KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏နောက်ဆုံးရဒေသတွင်းအခြေအနေတင်ပြချက်။

ထန်းတပင်နှင့်သံတောင်ကြီးမြို့နယ်၊ တောင်ငူခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း

(၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ ဇွန်လအထိ)⁷⁶

တပ်မတော်အင်အားစုများက မိုင်းရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးသော်လည်း အ ရပ် သားများအား ကာကွယ်ရန်ထက် တပ်မတော်လုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို အား သန်နေပုံပေါ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တပ်မတော်အနေဖြင့် ယာဉ်သွားလမ်းမပေါ်နှင့် ဦးက ရေထာ ကျေးရွာအနီး စစ်စခန်းအနီးရှိ ကုန်းမိုင်းများကို ဘူဒိုဇာယာဉ်များ သုံးပြီး ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခဲ့သည်။ သို့သော် ဦးကရေထာကျောင်းဝင်း၊ ရွာနှင့် ရွာပတ်ဝန်းကျင်ရှိ စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာများတွင် မိုင်း များ ကျန် ရှိနေသေးသည်ဟု ရွာသားများက ဝေဖန်ပြောဆိုကြသည်။⁷⁷

နောက်ထပ်ဖြစ်စဉ်တစ်ခုမှာ လူသောမြို့နယ်၊ ဖာပွန်ခရိုင်တွင် တပ်မတော်သည် မိုင်းများကို ဖောက် ခွဲ ရန် အ တွက် ရွာသားများပိုင်ဆိုင်သော ကျွဲများကို ဆားများ ကြပ်ကဲ၍ များခေါ်ရာတွင် ကျွဲအကောင်ရေ ၂၀ မှ ၃၀ ခန့် သေဆုံးခဲ့ရသည်။⁷⁸ မိုင်းရှင်းလင်းရေးကိုထိရောက်မှုရှိစေရန်စနစ်တကျဖြစ်ဖို့ လိုအပ်သည်။ ခြံမွေးတိ ရတ္တန် များ သေဆုံးမှုကြောင့် ၎င်းတို့ကို အသုံးပြု၍ စိုက်ခင်းများ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရာတွင် လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်း များ သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရာတွင် လည်းကောင်း ထိခိုက်မှုများ ရှိသည့်အတွက် တပ်မတော်၏ ချဉ်း ကပ် လုပ် ဆောင်မှုပုံစံသည် ဒေသတွင်းလုံခြုံမှု ကိုအနည်းငယ်သာထိရောက်မှုရှိသော် လည်းရွာသားများ၏အသက်မွေး ဝမ်း ကျောင်းလုပ်ငန်းများအတွက် များစွာထိခိုက်စေသည်။

"ကျွဲတွေက (တပ်မတော်မှ စစ်သားများ ကြွထားသော ဆား) အနံ့ကိုရပြီး အဲဒီဧရိယာထဲ ဝင်သွားတဲ့အခါ မိုင်းနင်းမိတာပေါ့။ မိုင်းနင်းပြီးသေတဲ့ အရပ်သားပိုင် ကျွဲအကောင်ရေက ၂၀ ကနေ ၃၀ လောက်ရှိမယ်။ ပိုင် ရှင်တွေအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ ကျွဲတွေဟာ မိုင်းနင်းပြီး သေသွားတဲ့အတွက် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးတဲ့နေရာမှာ သုံးဖို့ ကျွဲ တွေ မရှိတော့ဘူး။ အဲဒီအတွက် သူများတွေဆီက ငှားရတဲ့အခါ ဒုက္ခရောက်ရတယ်။ အလုပ်ခိုင်းဖို့ ကျွဲ တွေ မရှိတော့လို့ လုပ်ငန်းခွင်မှာ လုပ်ရကိုင်ရတာ မတွင်ကျယ်တော့ဘူး။"

KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏နောက်ဆုံးရဒေသတွင်းအခြေအနေတင်ပြချက်

⁷³ ခူးပလာယာခရိုင် ကော့ကရိတ်မြို့နယ် ခရစ်ယာန်တန်ခွေကျောင်းအနီးရှိ မိုင်းကို KNLA အားဖယ်ရှားပေးရန် ရွာသားများကတောင်းဆိုထားသည်။ သို့သော် ဤမှတ်တမ်းရေးသားနေသည့်အချိန်ထိဖယ်ရှားပေးခြင်းမရှိသေးပါ။ Source #327 တွင်ကြည့်ပါ။

⁷⁴ သာကေအနေဖြင့် KNLA စစ်သားများသည် ၎င်းတို့ ချထားခဲ့သောမိုင်းများ၏ နေရာကိုမမှတ်မိသောကြောင့် မိုင်းရှင်းလင်းရေး တွင် ကြီးမားသော ပြဿနာများရင်ဆိုင်နေရသည်။ Sources #159 နှင့် #262 တွင် ကြည့်ပါ။

⁷⁵ သာကေအနေဖြင့် တောင်ငူခရိုင်တွင် KNU ဘက်က ၎င်းတို့တွင် မိုင်းရှင်းလင်းရန်အတွက် နည်းပညာရပ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှု မရှိဟုရှင်းထားသည်။ Source #262 တွင်ကြည့်ပါ။ ကျောက်ကြီးတွင် ကားထောင်မိုင်းများဖယ်ရှားလျှင် လမ်းပျက်စီးနိုင်သောကြောင့် KNLA ဘက်က ဖယ်ရှားနိုင်စွမ်းမရှိပါ။ Source #51 တွင်ကြည့်ပါ။

⁷⁶ Source #262 တွင်ကြည့်ပါ။

⁷⁷ Sources #108 နှင့် #317 တွင်ကြည့်ပါ။

⁷⁸ Source #281 တွင်ကြည့်ပါ။

ကရင်လူ့ အခွင့်အရေးအဖွဲ့

လူသောမြို့နယ်၊ ဖာပွန်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်အရှေ့မြောက်ပိုင်း
(၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီလမှ ဇူလိုင်လအထိ)⁷⁹

ဘားအံခရိုင် နဘူးမြို့နယ် နို့ကေးနှင့် ထီးခလေးကျေးရွာအုပ်စုမှ ရွာသားများ၏ တောင်းဆိုချက်အရ KNLA နှင့် BGF အဖွဲ့တို့မှ စစ်သားများ၊ ဒေသခံများ ပူးပေါင်း၍ ၂၀၁၁ အတွင်း နှစ်ဖက်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှ ထောင်ထားခဲ့သော မြေမြုပ်မိုင်းများကို ဖယ်ရှားရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် ယခင်က အမှတ်အသားပြုလုပ်ထားမှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့် မိုင်းပေါက်ကွဲမှုများဖြစ်ပြီး ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။⁸⁰ BGF မှ တပ် သာ တစ်ဦး မိုင်းနင်းမိ၍ အသက်ဆုံးရှုံးသွားပြီး လုံလောက်သော နည်းပညာပိုင်း ကျွမ်းကျင်မှု မရှိဘဲ မိုင်း ရှင်း လင်းဖယ်ရှားမှု၏ အန္တရာယ်ကို မီးမောင်းထိုးပြနေသဖြင့် အခြေတည်စ မိုင်းရှင်းလင်းဖယ်ရှားမှု ကြိုး ပမ်း ချက် မှာ ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့ရသည်။⁸¹

"၂၀၁၂ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း KNLA တပ်ရင်း အမှတ် ၁၀၁ နှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ် (စစ်ကြောင်း) အမှတ် ၃⁸² တို့ ပူးပေါင်းပြီး (၂၀၁၂ ခုနှစ် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်တွင်ပါရှိသည့်အတိုင်း) အမိန့်အတိုင်း မိုင်းများကိုရှင်းလင်းခဲ့ကြတယ်။ BGF ဘက်က တပ်ခွဲမှူး ဖားမော့ခို၊ တပ်ကြပ် ခီးကျော်၊ တပ်သား ထွီဟဲဂေးဒုတိယ တပ်ရင်းမှူး မောင်ငွေဟဲတို့ဦးဆောင်တဲ့ စစ်သား ၂၀ ရယ်။ KNLA ဘက်က ဒုဗိုလ်ကြီးကလူးကူးနဲ့ ဖားထွီမော်တို့ ဦးဆောင်သော တပ်သား ၁၅ ယောက်တို့ရယ် ရောက်လာပြီးတော့ မိုင်းရှင်းလင်းရေး ပြုလုပ်ခဲ့တယ်။ သူတို့နဲ့အတူ ကျေးရွာ လူကြီးတချို့ပါလာတယ်။ စုစုပေါင်း မိုင်းအလုံး ၃၀ ခန့်ရှင်းလင်းဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီနေ့ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၁ ရက်နေ့ ညနေ ၃ နာရီလောက်မှာ နယ် ခား စောင့်တပ်က ထွီဟဲဂေးဟာ သူတို့ထောင်ထားတဲ့ မိုင်းပဲပြန်ထိသွားတယ်။ အဲဒါကြောင့်မို့လို့ မိုင်း ရှင်း လင်း ရေးလုပ်ငန်းစဉ်က ရပ်သွားတာ"

KHRG ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏နောက်ဆုံးရဒေသတွင်းအခြေအနေတင်ပြချက်
နဘူးမြို့နယ်၊ ဘားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်း
(၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ ဧပြီလအထိ)⁸³

၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလတွင် ၎င်းဒေသရှိ ဒေသခံ ၃၇ ဦးတို့သည် ၎င်းတို့၏ လယ်မြေ ၁၃ ကွက်နှင့် ငွေပေါ်ရာသီ စိုက်ခင်း ၂၃ ကွက်တွင် လုပ်ကိုင်ရန် အဆိုပါ မိုင်းများက အဟန့်အတားဖြစ်နေသည် ဆိုသည့်အချက်ကို KHRG အနေဖြင့် အများပြည်သူအားအသိပေးရန်တောင်းဆိုခဲ့ပြီး၎င်းတို့၏ အမည်စာရင်းကို တင် သွင်း ခဲ့ သည်။ အဆိုပါရွာသားများသည် ၎င်းတို့နယ်မြေတဝိုက်ကို မိုင်းရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများ အပူတပြင်း ဆောင် ရွက်ပေးနိုင်ရန် KHRG အား ၎င်းတို့၏ အမည်နှင့် ၎င်းတို့ ကျေးရွာအကြောင်းကို အများပြည်သူသို့ ချပြ ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။⁸⁴

"ကျွန်တော်တို့က သူတို့ရဲ့ မိုင်းတွေကိုဖယ်ရှားပေးဖို့ တောင်းဆိုချင်တာပါ။ သူတို့အနေနဲ့ လုပ်ရဲလား။ အကယ် ၍ သူတို့ ဖယ်ရှားရဲတယ်ဆိုရင် ဖယ်ရှားပေးဖို့ တောင်းဆိုချင်ပါတယ်။ ဒါမှ ကျွန်တော်တို့ လွတ် လပ် စွာ သွား လာလို့ရမှာ..... ကျွန်တော်အနေနဲ့ သွားစရာဒီတစ်လမ်းပဲရှိတယ်။ ဒီလမ်း (မိုင်းတွေထောင်ထားတဲ့လမ်း) က ကျွန် တော်တို့စိုက်ခင်းတွေဆီသွားတဲ့လမ်းဖြစ်နေလို့ပါ"

----- (ကျား)၊ နဘူးမြို့နယ်၊ ဘားအံခရိုင်/ ကရင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်း

⁷⁹ Source #281 တွင်ကြည့်ပါ။
⁸⁰ Source #124 တွင်ကြည့်ပါ။
⁸¹ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် BGF ဘက်ကစစ်သားတစ်ဦး KNLA နှင့် ပူးပေါင်း၍ မိုင်းရှင်းလင်းနေစဉ် သေ ဆုံး သွား သည်။ Source #127 တွင် ကြည့်ပါ။
⁸² ဤအကြောင်းအရာသည် BGF တပ်ရင်း ၁၀၁၆ လက်အောက်ရှိစစ်ကြောင်းကိုရည်ညွှန်းပါသည်။
⁸³ Source #127 တွင်ကြည့်ပါ။
⁸⁴ သင်္ဂြိုဟ်သော ကျေးရွာသားများအကြောင်းထပ်မံသိရှိလိုပါက *Uncertain Ground: Landmines in eastern Burma*, KHRG May 2011, Section III: Source Documents: 2012/May/Pa'an/1 တွင်ကြည့်ပါ။

လူသတ်မိုင်း နှင့် အခြားသော မိုင်းများ

အထက် ဖော်ပြပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလ ၁၇ ရက်နေ့ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ဒူးပလာယာခရိုင်တွင် ရိုက်ကူးထား ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသစ်ပင်နှစ်ပင်အောက်တွင် မိုင်းရှိသည်ဆိုသည်ကို မြန်မာ၊ ကရင်၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ဖြင့် ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုမိုင်းသည် DKBA မှ ထောင်ထားခြင်းဖြစ်ပြီးယခင်က မြန်မာစစ်တပ် စစ်ချီရာတွင် ထို သစ် ပင် အောက်၌အနားယူလေ့ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။၎င်းတို့၏ သား သမီး များက ကျွဲနွားများကို ထိုနေရာတစ်ဝိုက်တွင် လွှတ် ကျောင်း လေ့ ရှိ သောကြောင့် ထိုအနီးအနားရှိလယ်ပိုင်ရှင်များက အဆိုပါ မိုင်းနှင့် ပတ် သက်ပြီး စိုးရိမ်ပူပန်နေကြသည်။⁸⁶ [ဓာတ်ပုံ - KHRG]

အထက် ဖော်ပြပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် KNLA တပ်ရင်း ၁၀၂ မှ စစ် သား တစ် ဦး မိုင်း ရှင်း လင်း နေသည်ကို ပြသသောပုံဖြစ်သည်။ ထိုစစ်သား၏ ပြော ကြား ချက် အရ ထိုမိုင်းသည် ဖာပွန်ခရိုင်၊ ခဲကလောကျေးရွာအုပ်စု၊ .....ရွာဘေးရှိ လယ် ကွက်တွင် တပ်မတော်ကထောင်ထားသော မိုင်းဖြစ်ပြီး တပ်မ တော်က မည်သည့်နေရာတွင် မိုင်းထောင်ထားသည်ကို ရွာသားများအား သတင်း ပေးခြင်းမျိုး မရှိပေ။ ၎င်းကများ အစာရှာဖွေရာမှ မြေကြီးပေါ်သို့ ပေါ်ထွက် လာခြင်းဖြစ်သည်။ ရွာသားများက ထိုမိုင်းကို မြင်၍ KNLA ကို အကြောင်း ကြားပြီး ဖယ်ရှားခိုင်းခဲ့သည်။⁸⁷ [ဓာတ်ပုံ - KHRG]

အထက် ဖော်ပြပါဓာတ်ပုံဓာတ်ပုံနှစ်ပုံအား ၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်ပြီး ဘားအံခရိုင်၊ နဘူးမြို့နယ်၊ သဝါသော ကျေး ရွာ မှ ရွာသားနှစ်ဦး၏ ဓာတ်ပုံဖြစ်သည်။ ထိုဧရိယာသည် ကျေးရွာသားများမှ မိုင်းရှင်းလင်း ပေးရန် ခဏခဏ တောင်းဆိုထားသောရွာဖြစ်သည်။ (ဤအခန်း၏အထက်ပိုင်းတွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။) ဘယ်ဖက်မှ ဓာတ်ပုံသည်ဖေဖော်ဝါရီလတွင်၎င်း၏လယ်အတွင်းသို့အသွား BGF မှ ထောင် ထား သော မိုင်း နင်းမိ၍ ညာခြေထောက် ဖြတ်ခဲ့ရသော စော--- ၏ပုံ ဖြစ်သည်။⁸⁸ ညာဘက်မှဓာတ်ပုံသည် ချောင်းဘေး ငါးများနေစဉ်တွင် KNLA ထောင် ထား သော မိုင်းနင်း မိကာ ဘယ်ခြေ အပြင်းအထန် ဒဏ်ရာရှိထားသော စော --- ၏ ပုံဖြစ်ပါသည်။⁸⁹ [ဓာတ်ပုံ - KHRG]

(၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်)⁸⁵

⁸⁵ Source #153 တွင်ကြည့်ပါ။
⁸⁶ Source #327 တွင်ကြည့်ပါ။
⁸⁷ Source #356 တွင်ကြည့်ပါ။
⁸⁸ Source #326 တွင်ကြည့်ပါ။
⁸⁹ Source #326 တွင်ကြည့်ပါ။

အကြံပြုချက်များ

လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် မိုင်းအသစ်များအသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်သော တားမြစ်ချက်များကို သ ဘော တူညီ လိုက်နာကျင့်သုံးရပါမည်။ ထိုတားမြစ်ချက်ကို သဘောမတူညီမီ တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် ပြည် သူ များ၏ စိုက်ပျိုးမြေများ၊ လျှောက်လမ်းများတွင် မိုင်းအသစ်ထောင်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းနှင့် မိုင်းဟောင်းများ၊ မိုင်း သစ်များ ရှိသည့်နေရာများကို ဒေသခံလူထုအားအသိပေးရန် တာဝန်ယူရပါမည်။ နောက် ဆုံး ငြိမ်း ချမ်း ရေးသဘောတူညီမှုစာချုပ် မချုပ်ဆိုမီ အချိန်အထိ ကရင်ပြည်နယ်တစ်ဝန်းလုံးရှိ မိုင်းများကို စနစ်တကျ ဖယ်ရှားရှင်းလင်းရန်မှာ မဖြစ်နိုင်သေးပါ။ KNU ချုပ်ကိုင်ထား သောနယ်မြေ၊ နေရပ် စွန့် ခွာ ထွက် ပြေး နေ သူများ၏ နယ်မြေ နှင့် တပ်မတော်မှ တပ်စခန်းချထားသော နယ်မြေများ၊ EAG နှင့် ရွာသားများနေထိုင်သည့် နေရာများတွင် မိုင်းများကို ကာကွယ်ရေးနှင့် မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ၂၀၁၃ ခုနှစ် အဆုံးပိုင်းအထိ ဆက်လက်အသုံးပြုသွားမည်ဟု ထုတ်ပြန်ထားသည်။

နည်းပညာပိုင်းမဟုတ်သောစစ်တမ်းများအရ ⁹⁰ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် ဒေသတွင်းလှုပ်ရှားသူများအနေဖြင့် ရွာသားများ၏ မိုင်းနှင့် ပတ်သက်သော၊ မိုင်းရှင်းလင်းရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ထင်မြင်ယူဆချက်များနှင့် ရှုထောင့်များကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ အကြံပြုဆွေးနွေးပေးခြင်းနှင့် ချင့်ချိန်ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရပါမည်။ ရွာသားများအနေဖြင့်မိုင်းများကိုဖယ်ရှားသင့်သည်ဟုခံယူထားသောရပ်ရွာများတွင်အသေအချာ လေ့ ကျင့်ပြီး လိုအပ်သော ကိရိယာများ ပါရှိသည့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှပါဝင်လှုပ်ရှားသူများက မိုင်းရှင်းလင်းရေးကို စတင်လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ(EAG)နှင့်တပ်မတော်ကြား မိုင်းများကို စနစ်တကျ ဖယ် ရှား ရှင်း လင်း ရန်အတွက် စင်စစ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လိုအပ်ပါသည်။ ယခုချိန်ထိ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မ ရရှိ သေး ချေ။ မည်သည့် နေရာတွင်မဆို မိုင်းအန္တရာယ်ပညာပေးရေး ကျွမ်းကျင်သူများအနေဖြင့် ဒေ သ တွင်း အဖွဲ့ အ စည်းများနှင့် ပူးပေါင်းကာ မိုင်းအန္တရာယ်နှင့် ပတ်သက်သည့် မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းများကို တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ လက်နက်ကိုင်ပါဝင်လှုပ်ရှားသူများအနေဖြင့် မိုင်း ရှင်း လင်း ရေးကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် မိုင်းရှင်းမည့် သူအား လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ကိရိ ယာများ အရင်ဆုံး ပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံတကာ မိုင်းရှင်းလင်းရေးသမားများနှင့် အစိုးရဘက်မှ လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားသူများကို လိုအပ်သော အထောက်အပံ့ ပေးရုံသာမက ထိုပါဝင် လှုပ် ရှား သူ များ အ နေဖြင့် မည်သည့်နေရာတွင် ထိုအထောက်အပံ့များရရှိနိုင်သည်ကို အသိပေးထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာအစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ(EAG) အနေဖြင့် မတော်တဆမှုများဖြစ်ပွားပါက မိုင်း ထိလူနာများအား အခမဲ့ဆေးကုသခွင့်ရရှိရန် စီစဉ်ပေးထားသင့်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ သား ဆန် မှု ပါဝင် လှုပ်ရှားသူများအနေဖြင့် မိုင်းထိလူနာများအား အခမဲ့ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်ရန် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ် သော ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအတွက် လိုအပ်သော အရည်အသွေးမြင့် သင်တန်းများ ပံ့ ပိုး ပေးရမည်။

⁹⁰ ပညာရပ်မဆန်သောလေ့လာစမ်းစစ်ချက်ဆိုသည်မှာယေဘုယျအားဖြင့် မြေကို အန္တရာယ်ရှိဧရိယာဟုသတ်မှတ်ရာတွင် သံ သယ မကင်းသော သို့မဟုတ် အတည်ပြုနိုင်သောစသည်ဖြင့် အမျိုးအစားခွဲရာတွင် အစောဆုံးအဆင့်ဖြစ်ပြီး ဆက်စပ်လုပ်ငန်းစဉ် များအဖြစ် ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ လျှော့ချခြင်းသို့မဟုတ် မြေသန့်ရှင်းခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ၎င်းတွင် သံသယမကင်းသောနေရာအတွင်းတွင် မိုင်း ရှင်း လင်း ရေးကိရိယာများကိုယေဘုယျအားဖြင့် အသုံးမပြုဘဲမိုင်း/ ပေါက်ခွဲရေးပစ္စည်းအစအနများလွှင့်စင်နေမှု (ERW) သို့မဟုတ် ယ ခင်က တည်းက အန္တရာယ်ရှိသည်ဟုမှတ်ယူထားသောဧရိယာများနှင့် ပတ်သက်ပြီးသတင်းအချက်အသစ်များကိုစုစုစေ့စေ့စပ်စပ် စုံစမ်း စစ် ဆေးခြင်းများ ပါဝင်သည်။ *Non-technical survey*, တွင် ကြည့်ပါ။ ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အပြည် ပြည် ဆိုင် ရာ မိုင်းရှင်းလင်းရေးစံနှုန်း (IMAS) ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။

မြေပုံ (၃) ။ ။ မြေမြှုပ်မိုင်းပေါက်ကွဲမှု ဖြစ်ပွားခဲ့သော နေရာများနှင့်
တည်ရှိသောနေရာများ ၂၀၁၂ - ၂၀၁၃

